

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 25. April. 1787.

(Folytattatik.)

E' pénznek Magyarázattyát ez előtt mintedgy negyven ezrendővel e' képpen befzéllette elő énnékem azon időben élt edgy szava-híhető értelmes, és tudós Atyámfia; hogy midőn ama zenebonás Fejedelem *Rákotzi Ferentz Nagy-Várad' Várát* a' Labontzoktól ostrommal meg nem vehetné, *Liber Báró Palotsai Györgyöt*, és *Boné Istvánt* két ezédeses Kapitányokat katonáikkal edgyütt *Püspökibe*, és a' több körülötte lévő szomszéd Helységekre félyel elrendelte, és szorofsan a' Várost úgy bé-rekesztette, hogy énséggel akarván a' Várat meg-venni, a' megfzallattattaknak ízámokra fenki-is femmi eleséget oda bé nem szállíthatna. Illy három ezrendeig tartott rsatázás alatt, jóllehet Német Generális *Rabutin* két ízben-is félylyel verte légyen az ostromló Kuruzokat, de gyakran a' megfzallattak a' Várban nagy szükséget szenvedtenek az eleségnek és költségnak nem léte miatt, e' végre a' Tsászar részérül a' Várban Kommandérozó Fő-Tiszt *Becker István* minden körülöttök található réz edényeket öfzve fzedetvén, azokat edgybe olvasztatta, és ofztán abból akkor vere-tette ezt a' mi fellyebb le-írt réz pénzünket.

Tudva lévő dolog az ugyan mindenek előtt, hogy a' Pártosok az akkori Támadásban az ő rézből

E e

vert

vert. Pénzekre ezt a két igét verették: Pro Libertate; a' honnét *Libertásnak*, sőt tsufságúl, *Kongónak-is* hívták vala; de nem mindenek előtt edgyaránt világos, hogy azon felyül-való írásnak minden betűit külön vévén, minémü igékkal magyarázta légyen azt mind a' két edgyamásal ellenkező Fél, a' *Kurutzok* t. i. és a' *Labontzok*, azért-is Kuriófitásnak okáért, aztis imé fel-írom: A' Pártosok Deák nyelven így magyarázták:

Princeps Rákótzii Ope Legionum Illustrissimi Bertséni, et Reliquorum, Totam Austriam Turbabit. A' mellyet talám így lehetne Magyarúl ki-fejezni: Printz Rákótzii Országunknak Légy Igazgatója, Bertsénivel Edgyütt, Rontsd-el Tapodd-meg Austriának Tanátskozásait Ellenünk.

A' Labontzok pedig így: *Peribitis Rebelles Omnes Laqueo, Igne, Bello, Exsilio;*

Reliqui tandem Austriacorum Tributarii Eritis.

Magyarúl így: Pártos Rebellis Országunk Lakosi Igaz Birátoktól El-partóltatok, Roszszúl Tanátskozótatok, *Austria* Titeket El-fog Törölni.

Avagy tsak ebből az edgy tsekély példából által lehet látni, hogy a' régen vert pénzeknek visgálása, és az arról való tudomány melly friss emlékezetbe hozza minékünk a' régen meg-történt dolgokat; azért-is melly el-mulhatatlanúl szükséges légyen az a' Hístóriáknak hitelesebb való meg-tudására, 's tanulására.

W. I.

MESE.

M E S E.

Irta T. M.

El-hángyta vólt a' tél borzas frifuráját,
Fel-öltözé a' gyep kis-filkó' ruháját,
A' gúnárné páftra kivivé libáját,
'S minden madár fuvta tavaszi nótáját.
A' Kontzert' helyévé az erdő tétete,
Hól a' füles bagoly basust dörmölgete,
A' harkály a' fákon taktust veregete,
A' patsirta pedig fenn énekelgete.
A' Szarkák közöttök tántz-mesterek lettek,
Minden lépésekbe Ánglus-ugrást tettek.
A' fürjek pity palaty nótát petyegtettek,
A' kis fülemilék oktáván zengettek,
A' mének' szájába piáno adatott,
A' heréktől lafsú zúgó hang hallatott,
A' libutzra tsak a' katzagás bizatott,
Mellyen a' mezei ptrütsök ugrálgarott.
Újj szórt vett magára minden állat' bőre,
Neg-símúlt a' szalmán telektetett sőre,
El-hullott a' júhnak lompos téli szőre,
'S még a' vén aszfzony-is ki-ült a' tűtz-köre.
A' kígyó sem veszi a' dolgot tréfára,
Fel akar öltözni párfi formára,
'S tudván, hogy vén ködmön nem illik pompára,
Módi köntöst kíván bigyefztni hátára.
'S minthogy más állat-is le vetkezte szórit
Ő-is le-akarta vetni felső bőrít;
De nem találhatta bőrít fogó törít
Nyúzó kést sem kapott, sem borotvát Gyórit.
Azt gondolya tehát edgykor tsufzkáltába,
Hogy búvik valamelly kö' fízorofs jukába,
Ujjonnau születik ott átal bújtába,
'S maga léfzen mind a' szülő mind a' bába.

Ta-

Talált-is tsak hamar olyan hafadékot,
 Mellyben el-érhette a' fel-tett szándékot,
 Nem tesz hát dől-gában semmi haladékot,
 Minthogy nem-is látott benne akadékot;
 Hanem sугár testét addig egyengette,
 Hogy a' fejét, 's nyakát a' lyukba helyhette,
 Már a' derekát-is belé f'rkeztette;
 Mikor edgy nehéz kő meg-mozdúlt felette;
 Mellynek éle esett a' lyuk' melyékére,
 A' kígyónak színte háta geréntzére,
 (Jól van, minek vágyott ő a' piperére)
 'S szorúltába mindent ilyen szokkal kére:
 Jámborok! könyvezve kérlek benneteket,
 Mutassátok hozzám emberségeteket,
 Vessétek-el rólam a' nyomó köveket,
 En-is meg-fizolgalom jó-téteményteket.
 De sokan nevetve el-mentek mellette,
 Nem érdemled mondván, ilyen szette vette,
 'S a' ki derekadat kalodába tette,
 Jól tette, edgy igen jó ember érlette.
 Azomba edgy ember érkezék végtére,
 Kit, minthogy a' kígyó könyves szemmel kére,
 Keferves kérelme bé-hatott szívére,
 'S oda járúlt a' kő el-emelésére,
 'S mond: imé el-vefzem hátadról terheted,
 Mellynek súllyofsága ronthatná éltedet;
 De te-is mutasd-meg hozzám hűségedet,
 'S ne öntsd-ki marhámra, vagy reám mérge-det.
 Fel-fagadja az-is szentül a' bőrére,
 Melly már le-maradt vólt a' kő környékére,
 Hogy nem járna soha néki ellenére,
 Hanem úgy tartaná, mintha vólna vére;
 De mihelyt el-hárúlt a' nagy kő hátárúl,
 Mindjárt felejtkezék tett fogadásárúl,
 'S gyil-

'S gyilkos indulattal az emberhez járúl,
Hogy aztat mérgével le-üjse farkárúl.
'S már a' jól-tévője halálhoz készüle,
Minden vére szíve rejtekébe gyüle,
Az halál' sárgája ortzájára üle,
Mikor edgy vén róka közikbe kerüle,
'S szedi magát mindjárt Prokátor formába,
Pergett a' Deák-szó a' róka' szájába,
Mellyek az Országának Tripártitumába
Irva vagynak, mintedgy Törvényes Summába;
Mellyből, minthogy azok nem értettek fokot,
Prokátornak nézik, 's rá bizzák magokat,
Által adván néki mind ketten dolgokat,
Igervén bőv kézzel szép ajándékokat.
Titkon szóll az ember a' rava'sz rókának,
Iger tyúkot, lúdat, kappant éh torkának,
Az-is kívánt véget igére dolgának,
'S így szólla gögöfön az Inkattusának:
Ha én, ezt a' dolgot szemefen vizsgálom,
Eppen lehetetlen dolognak találom,
Nem-is hiszem addig, míg nem konfrontálom,
Bujj, úgy-mond, a' lyukba kígyó! hadd próbálom.
Mert látnom kell, miként vóltál kalodába,
'S tudnom, ha vólte' ez ember' hatalmába,
Hogy téged ne hadjon az halál torkába,
En majd által értek mindent edgy fummába.
Bé-huvik a' kígyó mint Bíró' szavára,
Úgy gondolván, hogy az használna javára,
'S hirtelen a' róka követ vet hátára,
Úgy hogy öszve romlik a' hitetlen pára.
Azt ott hadják 's mennek az ember házához,
Fente vólt a' róka fogát a' pujkához;
De mikor már színte jutna jutalmához,
Így szólla az ember a' róka komjához:

Róka

Róka koma! néked én fokot ígértem,
 'S a' feleségemtől tanácsot sem kértem,
 Mikor olly bőv kézzel a' jutalmat mértem,
 Halljuk-meg hát ötet, ad-é tyúkot értem?
 Rá állott a' róka, 's bé-megy a' komjával,
 Jelentik dolgokat edgy vagy két szótskával;
 De az Afzfzony inkább gondola tyúkjával,
 Mint sem az Urának tett fogadásával.
 'S így szól: Edes Uram! add-meg, ha ígérted,
 En tyúkot nem tartok, sem érte, sem érted,
 Olyan jutalommal ötet mért-is kérted,
 Mellyel az én házi majorságom sérted.
 Fel-tsattan a' róka az Afzfzony' szavára.
 'S mondja, hogy a' dolgot ne vegye tréfára;
 Hanem pulyka kakast öljön vatsorára,
 'S Kávé helyett tsirkét adjon virradtára.
 Az Afzfzony nem tudván a' Protzedurához,
 Bottal nyúl a' róka' prétenziójához,
 'S úgy tsap végre minden erővel fogához,
 Hogy dögölve esik e' róka lábához,
 'S a' meg-döglött rókát nyúzván edgy bitskával,
 Mond az Afzfzony: így kell banni a' rókával!
 Lakoljon a' difznó, bőrivel 's torkával,
 Mert hordta a' tyúkom lopva párosával.

* * *

A' hitetlen kígyó a' mint érdemlette,
 Maga magát halál' töribe ejtette:
 A' róka-is igen böltsen tselekedte,
 Hogy aztat örökös kalodába tette.
 Nem vigyázott ugyan a' Törvény' forára,
 Nem tzitálta peres társát quindenára,
 Nem halgatott semmi exceptiójára,
 Exequentiót vitt mindjárt a' nyakára.

Nem-

Nem-is szükség oda ezer lépést tenni,
A' hová edgyel-is él-lehetne menni,
Edgy, 's ezer lépés közt, jól lehet pihenni,
Tsak a' Bírónak kell értelmesnek lenni.
Ne nézzen a' Bíró az ajándékára
Az ügyesnek, hanem az igazságára.
Ha azt nem akarja, hogy forjon torkára
Az ajándék, mellyet az igaztól vára.

Gellertnek edgy Meséje. Fordította L. I.**

A' maga gyilkosa.

Oh Ifjú! tanuld-meg ezen történetből,
Melly tán könyv tseppeket fatsar ki-fzemedből,
Melly szánásra méltó gyümöltsi teremnek
Sokszor, a' szépekért égő szerelemnek!

* * *

Edgy leg-jobban nevelt Ifjúság' példája,
Ki vala ősz Attya öröme 's dajkája,
Kinek Virtusai mutatták előre,
Mit lehet belőlle várni jövendőre.
Ez Ifjúnak edgyfzer nints semmi nyugalma,
A' szépekhez vonzó erőnek hatalma
Szorítja szívét, hogy Kliménét szerefse,
El-tünt nyugodalmát, hogy visszsa nyerhesse.
Sóhajtoz, Instál hogy szerettefsen visszsa,
De forró könyveit tsak száraz föld iszsa,
Panaszolja: szíve melly nagy kint hordozzon!
Nints hafzna, Kliméne így szóll: tsak távozzon!
Igy felel ő: Jól van! távozzak előlled!
Ne félj! el-válok hát im' örökre tölled.
'S ezzel ki-ragadja kardját hüvelyéből,
Mi származhat ennél gonoszabb szívéből?

Kö-

Körül nézi élit, hegyit, keservefen,
'S azzal hüvelyébe botosítja tsendefen.

Edgy felebaráttját szerető Erdélyi Urnak jegyzése.

„Még a' múlt esztendőbéli *Kurirrá* vált *Hírmón-
dó* tudósítása fzerént, a' mennyei minden Ország-ú-
takon és ösvényeken minden Harmintzadot és *Kontu-
múzt*ot el-törölt F. Monárkhának minden Jobbágya-
ira edgyaránt ki-terjedő kegyelmessége meg-bizonyít-
tatott vala abban-is, hogy az Erdélyi 4. bévett Val-
lásnak közzül az edgyiknek, ú. m. az *Unitária*
Valláson lévő *Aryánkfiairak Theologiá*jokat (Vallás-
béli tudományokat) a' meg-*visgátás* után, ki nyom-
tattatni nem tsak meg-engedte, hanem azt, mint
minden más *Kerefsztyé*nekkel való üstök-huzáson ki-
vül, a' szent-íráson és józan-okofságon épültnek ta-
láltatott *Tudományt*, a' maga F. különös helyben ha-
gyásával meg-is erősítette vala. — Nem régiben
ezen *Munka*, nagyobb 8 ad formában, szép betük-
kel, szélen lévő jegyzésekkel, igen szép író-pappi-
rofsan ki-is lépett a' fjtó alól, mellyet 2 N. forin-
tokkal a' *Kolosvári Unitárium Kollégyiom* (*Könyv-
tárnokjánál*) *Tékárius*sánál lehet találni. Ezen *Könyv*
(minthogy *Deák* nyelven íratott, és olyan *Vallá-
suaknak* foglalja *Tudományokat* magában, kiket az
ebül öszüött vén világ tsak a' jelen-való *Században*-is
üldözvén, a' *Mennyei út* *Harmintzadosai* által fohólt
sem *Visáltatik* vala *Pafsusok*: és minthogy edgy bölts
Monárkhától dítsérettel hagyatott helyben) olly ma-
ga olvasására kifizető érzékenységet okozott a' *Publi-
kumban*, hogy mindenek rövid időn lejendő el-kele-
sét reménylik.“